

۱- مقدمه

در عصر اطلاعات شاهد شکل‌گیری فضایی هستیم که در آن فعالیت‌های گوناگونی از قبیل اطلاع‌رسانی، داده‌ورزی، ارائه خدمات، مدیریت و کنترل و ارتباطات، از طریق ساز و کارهای الکترونیکی و مجازی انجام می‌پذیرد. این فضا که از آن با نام فضای تولید و تبادل اطلاعات یاد می‌شود، در معرض چالش‌ها، آسیب‌ها و تهدیدهای گوناگونی نظیر ارتکاب جرائم سازمان‌یافته، تخریب بانک‌های اطلاعاتی، حملات مختل‌کننده خدمات، جاسوسی، خرابکاری، نقض حریم خصوصی و نقض حقوق مالکیت معنوی قرارداد به طوری که نپرداختن با رویکرد نادرست به امنیت این فضا، مانعی بزرگ پیش روی گسترش کاربرد فناوری ارتباطات و اطلاعات و ورود به جامعه اطلاعاتی خواهد بود. با توجه به نوپایی مفهوم امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و امکان‌پذیر بودن دستیابی به دانش و فناوری‌های مرتبط و ضرورت بومی‌سازی این حوزه با عنایت به میزان تاثیر آن بر امنیت ملی کشور، پرداختن به امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات به عنوان یک ضرورت و اولویت کشور تلقی می‌شود. به منظور تعیین نقش حاکمیت، جهت‌دهی فعالیت‌های اجرایی و هماهنگی، نظارت و هدایت بخش‌های درگیر موضوع، ایجاد نظامی منسجم در سطح ملی مورد نیاز است. در شکل‌گیری این نظام، باید به ویژگی‌های خاص امنیت در این فضا و اصول اولیه حاکم بر آن توجه داشت. پاره‌ای از این ویژگی‌ها چنین است:

۱- امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات مفهومی کلان و میان‌رشته‌ای است که بر مفاهیم و نظریات گوناگونی در حوزه‌های مختلف دانش مبتنی است.

۲- امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات امری نسبی است که به تلقی از مفهوم امنیت، کارایی و هزینه وابسته است.

۳- امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات امری زمینه‌وند است و مجموعه آداب و سنن، اخلاقیات، قوانین و سایر مقولات اجتماعی در آن تاثیر دارد.

۴- دولت در موضوع امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات کشور، متولی اصلی است.

۵- دولت در موضوع امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات به مرزهای جغرافیایی محدود نمی‌شود. از حوزه‌های داخلی، منطقه‌ای و جهانی تاثیر نمی‌پذیرد.

۶- تغییرات سریع فناوری‌های زمینه، نوع ماهیت، درجه اثر و مشکلات امنیتی را به شدت تحت تاثیر قرار می‌دهد و لازم است تهدیدها، آسیب‌پذیری‌ها و راه‌های مواجهه و مقابله با آنها به صورت دائم و پویا مورد بررسی قرار گیرد.

۷- حوزه تاثیر امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات، کلیه فعالیت‌های آحاد جامعه در این فضا را شامل می‌شود. با عنایت به این ویژگی‌ها، لازم است در کنار امن‌سازی سرمایه‌های درون این فضا نیز مورد اهتمام کافی قرار گیرد. باید توجه لازم مبذول شود تا این فضا نه تنها وسیله‌ای برای تعارض با ارزش‌ها و هنجارهای جامعه نباشد، بلکه محیطی امن برای حفاظت و صیانت هویت دینی و ملی کشور و رشد فعالیت‌های علمی، اقتصادی و اجتماعی در جامعه اطلاعاتی گردد. علاوه بر این، باید مراقب بود که این فضا بستری برای انجام هماهنگی و عملیات، جهت تحقق فعالیت‌های غیرقانونی قرار نگیرد. بنابراین، منظور از امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات برقراری شرایط و حالتی است که دارایی‌های این فضا از خطرات مختلف محفوظ بماند و بیم و دغدغه نسبت به تهدید سایر دارایی‌های مادی و معنوی جامعه از این طریق نیز وجود نداشته باشد. بر این اساس، امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات فراتر از فعالیت‌های اجرایی یک یا چند دستگاه است و نیازمند مشارکت همه بخش‌های حاکمیتی و اجرایی کشور، بخش‌های غیردولتی و همچنین آحاد شهروندان جامعه است.

۲- تعاریف و اختصارات

الف- زیر ساخت اطلاعاتی حیاتی

زیر ساخت حیاتی زیر ساختی است که در صورت اختلال یا تخریب مولفه های امنیت ملی را تحت تاثیر قرار خواهد داد و امنیت ملی کشور را به خطر می اندازد.

ب - فتا

منظور فضای تولید و تبادل اطلاعات است.

ج - افتا

منظور امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات است

د - کمیسیون

منظور کمیسیون علمی، تحقیقاتی و فناوری هیات دولت است.

ه - دبیرخانه

منظور دبیرخانه کمیسیون است

۳- چشم انداز

تأمین امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات کشور، عدم بروز اختلال در زیرساخت های حیاتی کشور و اعتماد و آسودگی خاطر آحاد شهروندان جامعه برای انجام تمامی امور قانونی از جمله فعالیت های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به منظور صیانت از حاکمیت و اقتدار ملی در افق ۱۴۰۴.

۴- اهداف کلان

۴-۱ صیانت از هویت دینی، ملی و ارزش های انسانی جامعه در فتا

۴-۲ حفظ حریم خصوصی سازی و آزادی های مشروع در فتا

۴-۳ صیانت از منافع، اسرار و اقتدار ملی در فتا

۴-۴ حفظ زیر ساختهای حیاتی کشور در مقابل حملات الکترونیکی

۴-۵ حفظ سرمایه های مادی و معنوی، اسرار کسب و کار مالکیت خصوصی در فتا

۵- خط و مشی ملی

۵-۱ اتکا به توانایی های داخلی و اهتمام به استفاده از بخش غیر دولتی

۵-۲ توازن میان امنیت، هزینه و کارایی

۵-۳ تمرکز در سیاست گذاری و نظام مندی در اجرا

۵-۴ اهتمام به همکاری های داخلی، منطقه ای و بین المللی

۶- راهبردها

۶-۱ امن سازی زیر ساخت های حیاتی کشور در قبال حملات الکترونیکی

۶-۲ ایجاد و توسعه نظام های فرابخشی افتا

۶-۳ تأمین سلامت و جلوگیری از مخاطرات ناشی از محتوا در فتا

۶-۴ تقویت صنعت و توسعه خدمات و محصولات افتا

۶-۵ حمایت از تحقیق، ارتقاء سطح آگاهی، دانش و مهارت های مرتبط با افتا

۶-۶ ارتقاء سطح همکاری های منطقه ای و بین المللی در زمینه افتا

اقدامات مربوط به راهبرد اول

راهبرد	شماره اقدام	اقدام	مجری	همکار
۱. امن سازی زیر ساخت های حیاتی کشور در قبال حملات الکترونیکی	۱-۱	<p>طرح امن سازی زیر ساخت های حیاتی کشور و منابع ملی در قبال حملات الکترونیکی نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تهیه برنامه ملی - ارائه راه کارهای فنی (متدولوژی ها) - آموزش و آگاهی رسانی امنیتی به همه عوامل درگیر در کنترل و هدایت زیر ساخت های حیاتی در سطح ملی - ایجاد مراکز جمع آوری، شتراک و تحلیل اطلاعات در سطح ملی - نظارت بر تداوم امنیت زیر ساخت ها از طریق جمع آوری اطلاعات، تحلیل و مدیریت مخاطرات و تشخیص و مقابله با حوادث در سطح ملی 	وزارت اطلاعات	وزارت کشور دستگاه های متولی زیر ساخت های حیاتی کمیته دائمی پدافند غیر عامل
	۱-۲	<p>طرح ایجاد نظام مدیریت امنیت زیرساخت های حیاتی در دستگا های مرتبط نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ایجاد سیستم مدیریت امنیت (طبق شماره ۲-۲ سیستم مدیریت اطلاعات) - اجرای برنامه های امن سازی زیرساخت های حیاتی - آموزش و آگاهی رسانی امنیتی به همه عوامل درگیر در کنترل و هدایت زیر ساخت های حیاتی در سطح دستگاه - ایجاد مراکز جمع آوری، اشتراک و تحلیل اطلاعات در سطح دستگاه - تامین تداوم امنیت زیر ساخت ها از طریق جمع آوری اطلاعات، تحلیل و مدیریت مخاطرات و تشخیص و مقابله با حوادث در سطح دستگاه 	دستگاه های متولی زیر ساخت های حیاتی	وزارت اطلاعات و وزارت کشور

* به منظور سیاست گذاری، هدایت و پیگیری ویژه در این خصوص کمیسیونی در دبیرخانه شورا تشکیل گردد.

اقدامات مربوط به راهبرد دوم

راهبرد	شماره اقدام	اقدام	مجری	همکار
۲- ایجاد و توسعه نظام های فرا بخشی افتا	۲-۱	<p>طرح ایجاد نظام استاندارد ها و دستورالعمل های فنی افتا به منظور:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تعیین یا تدوین استانداردها - تعیین و تدوین خط مشی ها و رویه های فنی و مدیریتی - تعیین و تدوین و اعمال طرح ها، برنامه ها، دستورالعمل ها و راهنمای فنی 	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی وزارت اطلاعات، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری و وزارت بازرگانی</p>
	۲-۳	<p>طرح تعیین صلاحیت فنی محصولات و مدیریت افتا مدیریت:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تأیید صلاحیت ارزیاب های فنی - ارائه راهکارهای فنی (متدولوژی های) ارزیابی فنی - ایجاد مرکز تأیید صلاحیت مدیریت امنیت اطلاعات - ایجاد مراکز صدور گواهی (بخش خصوصی) - ایجاد مراکز آموزش ممیزی سیستم مدیریت امنیت اطلاعات (بخش خصوصی) محصولات: - ارزیابی امنیتی محصولات فتا - ایجاد آزمایشگاه های ارزیابی امنیتی محصولات - تأیید صلاحیت آزمایشگاه های ارزیابی امنیتی محصولات - ارزیابی و صدور گواهی محصولات 	وزارت اطلاعات، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، وزارت علوم تحقیقات و فناوری . موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی</p>
	۲-۴	<p>طرح ایجاد نظام پیش گیری، مقابله و امداد افتا، به منظور</p> <ul style="list-style-type: none"> - جمع آوری موثر، پردازش و مدیریت یکپارچه اطلاعات مربوط به حملات، تهدیدها و آسیب پذیری ها - اطلاع رسانی و آرایه هشدارهای امنیتی در سطح کشور - کمک به رفع آسیب پذیری ها، تهدیدها و تاثیرات حملات 	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	<p>وزارت کشور، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت اطلاعات</p>

۲- ایجاد و توسعه نظام های فرا بخشی افتا

راهبرد	شماره اقدام	اقدام	مجری	همکار
	۲-۵	<p>طرح ایجاد نظام تصدیق هویت رایانه ای (زیر ساخت کلید عمومی) نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - یکپارچه سازی خدمات مبتنی بر کلید عمومی (کارت هوشمند واحد) - ایجاد مرکز(مراکز) صدور گواهی در حوزه دولت - ایجاد مراکز صدور گواهی در بخش های غیردولتی و تجاری - ایجاد مراکز صدور گواهی در بخش بانکداری الکترونیک 	کلیه دستگاه ها	<p>دبیرخانه شورای سیاست گذاری گواهی الکترونیکی کشور، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان ثبت احوال کشور، وزارت اطلاعات و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات</p>
	۲-۶	<p>طرح ایجاد نظام مقابله با جرائم فتا نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ایجاد مرکز تشخیص جرائم فتا - ایجاد پلیس مخصوص فتا 	وزارت کشور (نیروی انتظامی)، وزارت دادگستری و وزارت اطلاعات	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
	۲-۷	<p>طرح ایجاد زیر ساخت محرمانگی در فتا نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - نظارت بر عملکرد الگوریتم های رمزنگاری - نظارت بر عملکرد پروتکل های امنیتی 	وزارت اطلاعات	<p>وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت دفاع و پشتیبانی نیرو های مسلح و وزارت کشور (نیروی انتظامی)</p>
	۲-۸	<p>طرح ایجاد زیر ساخت حقوقی مرتبط با افتا:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تهیه لوایح حقوقی و قضایی مورد نیاز در حوزه افتا - آموزش قضات، وکلا، ضابطین و افراد حقوقی در حوزه افتا 	وزارت دادگستری و وزارت کشور (نیروی انتظامی)	کلیه دستگاه ها

اقدامات مربوط به راهبرد سوم

راهبرد	شماره اقدام	اقدام	مجری	همکار
۳- تامین سلامت و جلوگیری از مخاطرات ناشی از محتوا در فضا	۴-۱	طرح ایجاد نظام صیانت از مالکیت فکری و معنوی	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (مالکیت فکری)، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور (مالکیت معنوی- صنعتی)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت علوم تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
	۴-۲	طرح ایجاد ساز و کار فنی و قانونی سلامت محتوا، نظیر: - ایجاد ساز و کار فنی و قانونی صیانت از ارزش های دینی و ملی - ایجاد ساز و کار مسئولیت پذیری در تولید و عرضه محتوا	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت دادگستری	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان تبلیغات اسلامی، سازمان ملی جوانان، دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
	۴-۳	طرح ایجاد مراکز عملیات امنیت به منظور مدیریت و نظارت بر وقایع امنیتی در سطوح سازمانی، شبکه های و ملی	وزارت اطلاعات	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت کشور و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح

اقدامات مربوط به راهبرد چهارم

راهبرد	شماره اقدام	اقدام	مجری	همکار
۴ - تقویت صنعت و توسعه خدمات و محصولات فتا	۴-۱	طرح امکان سنجی انتخاب صنعت افتا به عنوان فناوری پیش تاز	وزارت صنایع و معادن	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و دبیرخانه شورا
	۴-۲	طرح حمایت از تولید، پشتیبانی و بکارگیری محصولات داخلی در حوزه افتا	وزارت صنایع و معادن، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح (دفاعی) و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	کلیه دستگاه ها
	۴-۳	<p>طرح حمایت از تشکیل و تقویت شرکت های مهندسی و حرفه ای در زمینه افتا</p> <ul style="list-style-type: none"> - حمایت از ایجاد تشکل های مهندسی و حرفه ای - کمک به توسعه صادرات و گسترش بازار - طرح حمایت از تحقیق و توسعه در صنایع مرتبط با افتا 	وزارت صنایع و معادن، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، وزارت بازرگانی و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری، وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت علوم تحقیقات و فناوری

همکار	مجری	اقدام	شماره اقدام	راهبرد
<p>موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری</p>	<p>وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت صنایع و معادن، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و وزارت علوم تحقیقات و فناوری</p>	<p>طرح حمایت از ایجاد آزمایشگاه های تخصصی افتا</p>	<p>۴-۴</p>	<p>۴- تقویت صنعت و توسعه خدمات و محصولات فنا</p>
<p>وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات</p>	<p>وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت کار و امور اجتماعی (سازمان آموزش فنی و حرفه ای) و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح</p>	<p>طرح حمایت از توسعه مراکز آموزشی حرفه ای افتا</p>	<p>۴-۵</p>	

اقدامات مربوط به راهبرد پنجم

راهبرد	شماره اقدام	اقدام	مجری	همکار
۵- حمایت از تحقیق، ارتقاء سطح آگاهی، دانش و مهارت های مرتبط با افتا	۵-۱	طرح تدوین مبانی نظری و معماری افتا	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دبیرخانه شورای معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری و بانک مرکزی جمهوری اسلامی
	۵-۲	<p style="text-align: center;">طرح حمایت از فعالیت های پژوهشی مرتبط با افتا، نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - حمایت از تحقیق و پژوهش و جهت دهی به پژوهش های مقاطع تحصیلات تکمیلی خاص و میان رشته ای مرتبط با افتا - حمایت از انتشار نشریات علمی - تخصصی در زمینه افتا - حمایت از انجمن های علمی و فنی در زمینه افتا 	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	
	۵-۳	طرح تقویت دوره های دانشگاهی در زمینه افتا	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
	۵-۴	<p style="text-align: center;">طرح ترویج و توسعه آموزش و آگاهی های همگانی در حوزه افتا، نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - طرح فرهنگ سازی اخلاقی و اشاعه روحیه مسئولیت پذیری 	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، وزارت آموزش و پرورش و دبیرخانه شورا	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

اقدامات مربوط به راهبرد ششم

همکار	مجری	اقدام	شماره اقدام	راهبرد
دبیرخانه شورای سیاست گذاری گواهی الکترونیکی کشور، وزارت امور خارجه، وزارت امور اقتصادی و دارایی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی و دبیرخانه شورا	<p>طرح توسعه همکاری های منطقه ای و بین المللی در زمینه مسائل فنی در حوزه افتا، نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - طرح فراهم سازی امکان دسترسی و استفاده از زیرساخت تصدیق هویت رایانه ای منطقه ای و بین المللی (هماهنگ با اقدام ۲-۵ نظام تصدیق هویت رایانه ای) - طرح فراهم سازی امکان دسترسی و استفاده از نظام های اطلاع رسانی و امداد منطقه ای و بین المللی (هماهنگ با اقدام شماره ۲-۴ نظام پیش گیری، مقابله و امداد افتا) - طرح همکاری منطقه ای و بین المللی در حوزه استاندارد ها و گواهی نامه ها (هماهنگ با اقدامات ۲-۱ و ۲-۳) 	۶-۱	۶- ارتقاء سطح همکاری های منطقه ای و بین المللی در زمینه افتا
وزارت امور خارجه، سازمان تبلیغات اسلامی، فرهنگستان علوم و ادب فارسی و حوزه علمیه قم	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی	<p>طرح توسعه همکاری های منطقه ای و بین المللی در زمینه مسائل فرهنگی - اجتماعی حوزه افتا، نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - طرح همکاری کشورهای اسلامی در زمینه صیانت از فرهنگ اسلامی در فتا - طرح همکاری کشورهای فارسی زبان در زمینه صیانت از فرهنگ و زبان فارسی در فتا 	۶-۲	
وزارت امور خارجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت بازرگانی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	<p>طرح توسعه همکاری های منطقه ای و بین المللی در زمینه مسائل اقتصادی - تجاری در حوزه افتا، نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> کارت های اعتباری بانک ها 	۶-۳	
وزارت امور خارجه، وزارت اطلاعات و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	وزارت دادگستری و وزارت کشور (نیروی انتظامی)	<p>طرح توسعه همکاری های منطقه ای و بین المللی در زمینه مسائل حقوقی، قضایی و انتظامی در حوزه افتا، نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - (هماهنگ با اقدام ۲-۶ و ۲-۸ نظام مقابله با جرائم فتا) 	۶-۴	
وزارت دادگستری، وزارت اطلاعات، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و وزارت کشور	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت امور خارجه و دبیرخانه شورا	<p>طرح توسعه همکاری های منطقه ای و بین المللی در زمینه های مرتبط با جامعه اطلاعات در حوزه افتا، نظیر:</p> <ul style="list-style-type: none"> - طرح همگانی و مشارکت در وضع قوانین و تصمیم گیری های منطقه ای و بین المللی مرتبط با حوزه افتا 	۶-۵	